

PRESBITER

Kegyelemből van
üdvösségetek a
hit által, és ez
nem lölelek van:
Isten ajándéka ez!
(Ef 2,8)

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

II. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

1993. október

AZ IGE A MI ÖRÖKSÉGÜNK

A reformáció óriási eseményzövedéke tulajdonképpen a történelem egyik legnagyobb kockázatvállalkozása volt. A honfoglalások, a népvándorlások foghatók hozzá. Atyáinknak választania kellett és ők választottak.

Reformátor eleink, a mi lelki atyáink és nagy tanítómestereink az Igét választották és arra tették fel életüket.

De hát mi az Ige, amelyről azt mondjuk: a mi nagy örökségünk?

Az Ige Istennek a beszéde.

Isten olyan dicsőséges és felséges, hogy soha senki őt megismerni nem tudná, ha csak nem gondoskodnék arról maga az Isten, hogy az Ő képére teremtett ember megismerje őt. Evégből Isten kijelenti magát. Kijelenti magát a teremtett mindenségben, az emberiség történelmében. De mind ez a kijelentés számunkra olyan, mint a vakra a fény, amíg föl nem villan előttünk Isten igazi kijelentése az Ő beszédében. Isten megszólaló Isten, aki önmagáról számot ad minékünk s aki Igéjében elmondja nekünk, kicsoda Ő és mit akar velünk.

A reformáció tehát Isten Igéjében megtalálta az ismeretnek végső gyökerét s a vallásos igazságoknak abszolút tekintélyét. Nem emberi vélekedésekre, világnézetekre, az ész erőkódéscire épített, hanem Isten szavára, aki megüzeni nekünk, mit kell hinnünk és cselekednünk. A reformáció nem tekintélyrombolás volt, hanem a végső és abszolút tekintély-

nek megragadása, emberi vélekedések helyett magának Istennek a döntése. Micsoda óriási ajándék, látni a sarkesillagot s hozzáigazítani szétfolyó, gomolygó világunkat!

Másodszor azt kell észrevennünk, hogy

az Ige gondolat,

tehát mindenestől fogva szellem. Isten kijelenti magát a teremtett világban is. Beszélhet hozzám tárgyban, anyagban, szertartásban, de milyen más az, amikor Igében beszél. Úgy viszonylik a kettő egymáshoz, mint a bábjáték az élő szóhoz. A kegyelem nem orvosság, hanem jóakarat, nem szent anyag, hanem élő szellem, nem rítus, hanem lélekben és igazságban való imádkozás és szolgálat. A gondolat nem erőszakol, nem kényszerít, hanem ihlet. Olyan, mint a világosság, ellenállhatatlan, megfoghatatlan, nélkülözhetetlen, Isten-nel rokon. Ezért az Ige a szellem szabadságának eszköze, képe és záloga. Csak a lelkiismeret útján hat, csak a belső meggyőződés útján formálhatja az életet, csak az őszinteség köntösében járhat. Olyan fölséges minőség, amelyik más, mint az anyagi és a tárgyi világ, független minden haszontól, nem hódol semmiféle érdeknek, előítéletnek; nem riad meg a fenyegetéstől, nincs hatalma felette szuronynak, börlőnek, máglyának; egyedül Isten előtt hódol, fölibe kerül az egész mindenségnek.

Harmadik jellemvonása az Igének az, hogy

mindig egy sereghez szól.

Nincs olyan Ige, amely cím és megszólítás nélkül szétsugározzék a nagy mindenségben. Isten minden Igéje személyes: a szívet üti át, az egyént szólítja meg és állítja önmagával szembe. Ez a szembeállítás egy új élet kezdete, amibe éppen az Ige visz át. Olyan az Ige, mint a toborzás, a trombitahang. Mezőről, műhelyekből, föld alól, az élet tetőiről összekürtöli, egybeszervezi és új életcél szolgálatába állítja azokat, akik harcolni kötelesek. Az Ige tehát mindennekfelett „egy kiváltképpen való gyülekezetet” gyűjt egybe, azt fegyelmezi és világosítja, pásztorolja és neveli, táplálja és megőrzi, míg nem általviszi a szemtől-szembe látás dicsőségébe. Az Igének első ténye az, hogy gyülekezetet alakít. Nem világegyházat épít, nem egyházi méltóságokat, rangfokozatokat létesít, nem egy ember kezére adja az egész emberiséget, hanem hívő, imádkozó csoportokat teremt, akiket a Krisztus szelleme hat át és eleveníti meg.

Ebben a közösségben oldja meg a szociális feladatokat, midőn arra nevel, hogy egymás terhére hordozzuk és úgy töltsük be a Krisztus törvényét.

Ravasz László

Szegedi Kis István
(1505-1572)

Szenci Molnár Albert
(1574-1634)

MIT JELENT NEKEM OKTÓBER 31?

Presbiterek vallomásai

„Gyerekkoromra emlékezve, mint nyakas kálvinista apa fia, belémitatódott, hogy ez a nap a reformátusok legnagyobb ünnepe. S azt a katolikus hatást, hogy már 31-én elkezdődött a temetőbe járás, ami miatt az ünnepi istentiszteletek látogatása igen foghíjas volt. Az ünnepi beszédek arra irányultak, hogy kiélezzék az ellentéteket: a katolikusok és a reformátusok között. Visszatekintve érzékelhető: milyen nagy szükség van az iskolai hitoktatásra, egyháztörténetre. Ennek során kezdett tisztulni bennem, mi is történt valójában abban a korszakban: az elhívott emberek rádöbbentek, hogy szükség van megújulásra. Istentől való elfordulás helyett vissza a Bibliához – hirdették reformátoraink. S az emlékezés napja „Wittenbergára”. Igazán magam is akkor értettem meg ez ünnep jelentőségét, amikor a könyörülő Isten engem is megszólított. S ez által tudatosan vallhattam magaménak a tételt: Kegyelemből tartatatok meg, hit által. Bárcsak képessé tene az Úr arra, hogy ezt az ajándékot legalább szeretteimbe tovább plántálhasam!”.

Fodor Sándor
Bp. – Rákócscsaba

„Hálatelt szívvel emlékeztem arra, hogy hithűseink milyen áldozatot hoztak azért, hogy református lehetek. El kell gondolkodnunk azon, hogy vajon én, mi tudnánk-e olyan megpróbáltatásokat elviselni? Jelenti még azt is, hogy minden ce-

remónia nélkül hihetek Istenben, olvashatom a Bibliát, Isten Igéjét”.

N. N.

„Nem csak nekem, hanem a világ reformátusainak a szabad hitet, szabad vallásgyakorlatot, az Ige szabad áramlását, a Szentírás kézbevitelét, illetve olvasását”.

N. N.

„Örökös reformációt. Térjetelek új felismerésre, tehát nem ehetjük a másodnapos manna-t (2Móz 16,20), mert az megférgeződik és megbűzöhdék. Hibás, hogy a presbiteri konferencián manapság a Heidelbergi Kátéval jönnek elő, mert az igaz volt a XVI. században, de azóta már a XX. században vagyunk. Ma már bizonyosságot tenni a Szent Szellem által kell, aki azon órában megtanít arra, hogy mit kell mondanunk, annak pedig nem tudnak ellene mondani (Csel 4,19). Vajon igaz dolog-e Isten előtt rátok hallgatnunk inkább, hogy nem Istenre? Ítéljétek meg!”.

Jobbágy Kálmán
ib. gondnok

„Megerősít a Biblia alapján álló megismertült evangéliumi tudatban, ugyanakkor egy folyamatos reformációra ösztönöz, mert a hagyományos puszta megemlékezés megszokottá válhat. A megújulás szükségét érezzük”.

N. N.

Októberi zsoltár

Ugy jöttem futva, félve, fájva,
(Zokogott kinn a bíbor ősz),
Szívembe zendült szent
húzsánna,

S félttem, a fájdalom legyen.

A rozsdabarna rengetegből
Sohaját küldte száz levél.
Hallottam; fent a sárga lombon
A Bánat sír, s zenél, zenél.

Futva jöttem. Virágos álomok,
Sorra fekédték halva ott.
Kértem a fakát: ó, mire
vártok?

S az erdő sír és hallgatott.

Koldus szívemet fájdalom járta,
Hulló kőök álmat belepék,
Rongyossá tépett könnyes
ruhába

Ugy kértem ott az őszi estét:

Tavaszi álomok dalosa voltam,
S már mind fekésznek
halva ott...

Idé jutottam. Merre menjek?
S az erdő sír és hallgatott...

Október volt, október vége...
Belénk sajtált: mi lesz velünk?
Es akkor ott a sárba, őszbe
Üzentél drága ünnepünk,

Ereztem akkor: te üzentél!
És lángra gyúlt kifúlt szívem.
S azóta én a kőben, sárban
Szavad: a szent tavaszt viszem.

S halnak, hullhatnak mind a
lombok;

Te vagy a zengő győzelem!
Drága pompába, virágba
bomlott

Csodás tavaszba jössz velem!
Élőbel hullók, megrongyolt
lelkem

Belsőled új erőt kapott,
Október végén tavaszra léten
Köszöntöm drága, szép napod.

Élő hittel és zsoltáros szívtel
Tépett lelkem neked így hozom.
Október harmincegy:
diadalmas élet,
Köszöntelek és imádkozom!

Köszöntő, 1951. okt. 29.

Csiba Kálmán
erdélyi püspök

Tisza István

(1861–1918)

Viszonylag fiatalon – 25 éves korában – országgyűlés tagja, hamarosan elnöke, két ízben is Magyarország miniszterelnöke. Az osztrák-magyar koronatanácsban az egyetlen, aki az I. világháború megindítása ellen szavazott!... Számunkra fontos – a politikus Tiszára vonatkozóan meghatározó Alexander Sixtus von Reden: „Az osztrák-magyar monarchia” Salzburg–Budapest 1989-ben kiadott nagyívű munkájának – értékelése: „Az átlagos képességű osztrák államférfiakkal magyar oldalon egy született politikustehetség: Tisza István gróf állt szemben.”

Nemcsak példaadó és példára kötelező családi hagyományai és neveltetése következtében lett elkötelezett keresztyénné, református egyháza többszörös és példamutató tisztviselőjévé. Következtes, s napi döntésekben kizárólagosan érvényesülő predestinációs hite állította őt az egyházi és társadalmi közélet őrhelyére. Egyforma energiával – azaz ezerszázalékos hűséggel – szolgálta szülőfaluja, Geszt eklézsiáját presbíterként, a dunamelléki egyházkerületet tanácsbíróként, a nagyszalontai egyházmegyét gondnokként, a dunántúli egyházkerületet főgondnokként és a zsinatot annak tagjaként. Tette mindezt Magyarország legfelelősebb és legelfoglaltabb államférfiaként.

Az alábbiakat a történelemkönyvek és levéltárak nem tartják számon. Régi emlékezők személyes élményeiket adták át egykor e sorok írójának.

Tisza István a geszti presbíter.

A bécsi koronatanács egyik ülése – melyen Ferenc József elnökölt – elhúzódott. Bizonyos pénteki napon még számos napirendi pont várt tárgyalásra. Az elnöklő császár magától értetődő természetességgel jelentette ki, hogy az ülést szombaton

folytatják. Mire Magyarország képviselője: Tisza István miniszterelnök így szólt: „Felség, a tárgyalást még ma be kell fejezni, mert vasárnap presbíteri gyűlésen kell lennem Geszten.” A császárnak láthatóan nem tetszett a nagytekintélyű politikus megjegyzése. Ámde még aznap letárgyaltatta a koronatanács előtt levő valamennyi ügyet. Legközelebb – fél év múltán – amikor ugyanezen tanács tagjai bőbeszédűekké váltak, megszólal az elnöklő császár: „Urak! Igyekezünk, mert Tiszának presbíteri gyűlése lesz Geszten...” Ferenc József nem felejtett. S bizonyára megtanulta, hogy milyen fontos a legkisebb magyar református eklézsia presbíteri gyűlése!

A dunántúli egyházkerületi főgondnok.

Még abban az időben, amikor nyugellátás hiányában életfogytiglan választották a lelkészeket, egy ifjú titán nem tudta kivárni az idős lelkipásztor csendes elmúlását. Felütelte a presbitérium görbe utakra csábítható részét. Milyen jó lenne egy snájdig fiatal pap! Pl. ő maga. Addig, addig szótték az ügyet, ameddig feljelentés nem érkezett az egyházmegyéhez, hogy az öreg lelkész paphoz méltatlan magatartást tanúsít. Tanu rá mindenki. A pünkösd-i istentisztelet előtt a falu szemeláttára éjjeliedénnyel ment át a parókia udvarán – mely közös volt a templomkerttel. A másik vádpont szerint sajátkezűleg megnyúzta a lovát. Az egyházmegyei bíróság állásvesztésre ítélte az öreget.

Fellebbezés folytán Tisza István elé került az ügy. Nemcsak igazságtalannak, de hihetetlennek tartotta az eljárást. Elolvasta az idős „vádolt” fellebbezését. 1. Felesége régóta fekvőbeteg. Senkijük sincs, így hát neki kellett az éjjeliedényt kivinnie. 2. Lová aratás idején pusztult el hirtelen. Hogy legalább a bőrét mentse, – mivel az egész falu a ha-

tárban dolgozott – valóban saját maga nyúzta meg. Tisza István megsemmisítette az ítéletet.

A legközelebbi egyházmegyei gyűlésre elutazott, mint főgondnok. Velős beszédét így summázta: „Egyetlen embernek van csak esze az egész megyében”. (Ez, az a tanácsbíró volt, aki az ítélet ellen szavazott.) Mivel óriási tekintéllyel rendelkezett, lemondott az egész tisztikar. Az a bizonyos ellenszavazó lelkész lett az új esperes...

Minden tisztségében, állásában:

Isten gyermeke.

Bár teológiai alapállását liberálisnak mondják. Mi más lehetett volna a századfordulón? Predestinációs tudata oly erőteljes volt, hogy rengeteg aggodalmat okozott a biztonsági embereknek. „Csak az történhetik meg, amit Isten elrendel, – vagy megenged.” Ezért következhetett be a több sikertelen merénylet után a „sikeres” is 1918. október 31-én, a Reformáció napján! Nem hajlandó sem elmenekülni, sem elrejtőzni. Ezért tudott elképzelhetetlenül nagylelkű is lenni.

Amikor közéleti elfoglaltságai miatt nem tudott esperesi értekezletre utazni, a miniszterelnöki hivatalba kérette az espereseket. Váratlanul megszólalt a távbeszélő csengője. A jelenlevők azt következtették, hogy a geszti uradalmi intéző telefonál. Azt jelentette, hogy Erdély felől hatalmas árvíz közeledik. Egy bizonyos gátat előre meg kellene bontani, hogy az ár ne zúdulhasson az uradalmi szántóföldekre. Mire Tisza István: „Ezt megtiltom! Ez esetben a falusi birtokosok földjeit lepi el a víz. Nekik csak ennyi földjük van. Nekünk másutt is vannak birtokaink!”

Isten igazsága iránti elkötelezettség, az eklézsiáért viselt felelősség, önzetlenség és bölcs belátás a presbíteri szolgálat nélkülözhetetlen előfeltétele.

Papp Vilmos

ŐRÖK A VÁRTÁN

Presbiteri szolgálat határon túl

Feltettük a nemzetközi presbiteri konferencián Erdélyből, Szlovákiából résztvevő testvéreinknek ezt a kérdést:

– MIT JELENT KISEBBSÉGBEN
MAGYAR REFORMÁTUS
PRESBITERNEK, PRESBITERNŐ-
NEK LENNI?

Néhány válasz:

„Tudatos munkálkodást a református családokban, hogy a gyermekeket magyar óvodába, magyar iskolába küldjék”.

(Demeter Katalin)
Marosvásárhely

* * *

„Kisebbségben magyar presbiternek lenni hármass feladat: hitbeli, szellemi és nemzeti öntudatban nevelni gyülekezetünket.

„Ne hagyjátok a templomot, a templomot, az iskolát”.

(N. N. – Erdély)

„Az elmúlt 45 évben a kolozsvári Belvárosi Református Egyháznak nagyobb kellemetlenségei nem voltak. Én 32 éve vagyok presbiter, ez alatt nem történt olyan rendkívüli dolog, ami megzavarta volna egyházunk lelki életét. Jelenleg a presbitereknek oda kell hatniuk, hogy a magyar református családoknál a gyermekeket magyar óvodákba és iskolákba adják”.

(N. N. – Erdély)

* * *

„Adott helyzetünkben hitünk mélységével nemzeti öntudatunkat megőrizve, igyekszünk Isten dicsőségére élni”

(Szlovákia két küldötte)

* * *

„Nehézséget, harcot, vállalást”

(N. N.)

LEVÉL VAGYOK

Levél vagyok, messziről
jöttem,
rajtam VALAKI pár szava:
rád gondolt és köszönt
az ISTEN
és vár haza.
Lehet, hogy mást akarsz,
most mégis:
hátra arc!
Szavát szívedbe vésd,
indulj, ne késs!

CSAK HITTEL

Belefájdulhat néha a fül is,
ha nem LÉLEKTŐL
ihletett szavad.
Hallgatni lehet hitetlenül is,
de prédikálni –
csak hittel szabad!

Délvidéki testvéreink énekeskönyvéből

Elmerültünk a sok nyomorúságban,
Éjjel-nappal vagyunk szomorúságban,
Számptalan sok a mi szívünk siralma,
Nagy mi-rajtunk az ellenség hatalma.

Reád hagyjuk anyaszentegyházunkat
Hisszük, hogy jó látod mi bajainkat.
Ne hagyd elmerülni kicsiny hajódat,
Parancsolj és csendesítsd a habokat.

Ébredj, Uram, mert majdnem elmerülünk,
Veszedelmes habokban elsüllyedünk.
Szükségünkben tehozzád esedezünk:
Jézus Krisztus, hallgass meg.
Téged kérünk!

Kérünk, Uram, maradj velünk szálláson,
Hogy semmi vész hű népednek ne ártson,
Látod, immár napunk aláhangyinatlik,
Ó, ne hagyd el, maradj velünk virradtig!

Védelmet a te kicsiny bárkád,
Benned bízunk a te küzdő egyházad,
Melyért a te szent véredet ontottad,
Elmerülni mostan azért ne hagyd!

Sőt légy erős kőfala te népednek,
Szaporítsad számát a hű seregnek;
Vezérinek adjad te Szentlelkedet,
Hogy hirdessék áldással szent igédet!

KÖSZÖNÖM A TÜKRÖT*

Köszönöm a tükröt,
mely által
homályosan látok, miközben
ablakká nyitja a reménység.

*1Kor 13,12

HOL VAGYOK ÉN,
micsoda távol
Pál apostol
százannyjától!

Füle Lajos

DR. TELEKI LÁSZLÓ GRÓF SZOLGÁLATA

A háborús évek szorongató híreinek közepette szívderítő meghívót kézbesített a posta:

„A Pesti református Egyházmegye 1943. június 24-én, csütörtökön délelőtt 9 órakor Budapesten a Dunamelléki Egyházkerület székházának dísztermében (IX., Ráday u. 28. sz.) ünnepélyes közgyűlés keretében iktatja be tisztségébe egyhangú lelkesedéssel megválasztott gondnokát: székí dr. TELEKI LÁSZLÓ gróf úr Őméltóságát.”

Mocsy Mihály üllői esperes és dr. Benkő Ferenc tanácsbíró, egyházmegyei gondnok helyettes a „tudnivalók” sorában szerényen azt is közölte: – „Az ellátási nehézségek miatt közepéd nem lesz, de akiknek ellátási jegyük van, azok találkozhatnak és együtt ebédelhetnek délután fél 3 órakor az Erzsébet szálló különtermében (IV., Egyetem u. 5.)”.

Ez a meghívás érdekes kortörténeti adalék: egy történelmi nevet viselő magyar főnemes közegeházi szolgálatot vállal az embert próbáló, sanyarú, háborús időszakban! Édesatyja, Teleki Tibor koronaőr elhunytával annak utódul szülőfalujában, Gyömrőn már megválasztották főgondnoknak, most íme az egyházmegye is „szemet vetett” rá és igényli segítségét. Tudnivaló, hogy az ifjú arisztokrata nem díszül vette magára az egyházi tisztségeket, hanem szolgálattétel végett, amint székfoglalójában világosan kifejtette: – „Nem sokat ér a hit, a vallásosság, ha nem személyes kérdés, nem élmény és nem valóság, hanem csak beleszűletés, kegyeletteljes tartozás a múlt irányában”. Célkitűzését így fogalmazta meg: – „Nekünk, világi előljáróknak kell elsősorban imádkoznunk azért, hogy az igehirdetők valóban a lelkek pásztorai is legyenek és Isten különösen a próbatevő időkben ne vonja meg tőlük Szentlelkét, hogy találhassanak velünk együtt alkalmas eszközöknek”.

„Világiak az egyházban” – Tán ilyen címmel tartott előadást a presbiterek előtt. Néhány mondat lelkes bizonyosságáteléből:

„Mit tegyek? Megmondja Jézus Krisztus! De csak akkor, ha él a szívünkben. E nélkül lehetetlen volna megfelelni a presbiteri tisztségnek. Hol vannak ilyen presbiterek, Balogh Jenő, Juhász Nagy Sándorok? Hollandiában találkoztam ilyen krisztusi presbiterekkel. Én a magam részéről először szociális munkát végeztem a gyülekezetben, de most az ifjúsági munka a legkedvesebb”.

Íme, egyetlen hónap munkarendje a fiatal gróf naptárából: (1938. november) – Debrecen, XI. 2. 20 óra KIE. XI. 3. 13 óra Gimnázium, VII. o. fél 3 vidéki KIE vezetők, 16 óra teológus ifjúság, 19 óra Kálvin téri bibliakör. – Nyíregyháza XI. 4. Tíz óra Iparostanoncok, 11 óra Gimnázium VII–VIII. o. 17 Felsőkereskedelmi fiú-lány, 18 óra Benkő bokor-tanya, 20 óra ref. intelligencia. – Diósgyőr, XI. 9. 15 óra Vasgyári serdülők, 16 óra serdülők, 17 óra gazdasági középfokú iskola, 18 óra tanoncotthon. – Mezőtúr, XI. 15. délután 16 és 17 óra II–III. és VII–VIII. o. gimnazisták. – A későbbi évekből csupán a helységnevek, ahol szolgálatokat végzett: Kunszentmiklós, Kiskunhalas, Pápa, Sopron, Monor, Sárospatak, Tanítóképzősök, földműves fiúk, tanoncok, cserkészek, népfőiskolások, presbiterek hallgatták lenyűgöző, szemléletes előadásait. Közben az írott sajtó is hozta magvas cikkeket. Amikor például a svájci rádióban tartott előadást, ennek tiszteletdíját a gyömrői templom renoválására ajánlotta föl. Amikor hazatért külföldi újjairól, élménybeszámolóit a falujabeli Gazdakörben tette közzé.

Amikor a Rákosi korszakban kitelepíteték, s később koholt vádak alapján elítélték, Márianosztrán, Várpalotán fogoly társainak bibliáorákat tartott, s nyelvi oktatással szolgált. Németül, angolul, franciául anyanyelvi szinten beszélt. 1956-ban szabadult, ekkor mint gépkezelő kereste kenyerét a kispesti építkezéseken.

Élete párja, hűséges hitvese alapi Salamon Éva volt. Vele utazott 1962-ben Lengyelországba, hogy ott találkozzanak a Svájcba kimenekített két fiúkkal. A találkozás előtt néhány órával borzalmas vasúti baleset érte őket: két vonat szaladt egymásba.

Géza és Miklós már csak szüleik holttestével találkozhattak.

Az áldott emlékeztű Teleki házaspár őseik nyughelyén, a gyömrői kriptában pihen. Géza jogász, Miklós orvos Bázaliban. A fiúk méltó örökösei családjuk történelmi nevének, világi hivatásuk mellett ők is derekasan munkálkodnak az Anyaszentegyház szolgálatában. – A gyömrői gyülekezet (kicsiny koruk eklézsiája) 1992. május 10-én tiszteletbeli főgondnokokká választotta őket.

Hegyi-Füstös István

(Nyomdatechnikai okokból a számítógépből Szerzőnk neve alatt szereplő két cikkből az elmúlt számban a már korábban közölt „Gyülekezetek életjelei” c. írás került lapunkba. Hegyi-Füstös István Testvérünköt elnézést kérünk.)

ZWINGLI AZ EMBERRŐL

Huldrych Zwingli, a zürichi reformátor 1525-ben az igaz és hamis vallásról elmélkedve, ezt írta:

„Megismerem azt, hogy mi az ember, legalább olyan nehéz, mint tintahalat fogni. A tintahal az általa kiválasztott sötét festékfüggöny mögé rejtőzik, amint észleli, hogy a halász ki akarja fogni. Az ember, amint észleli, hogy valaki őt meg akarja ragadni, ki akarja ismerni, azonnal a képmutatás sötét és sűrű ködfüggönyébe burkolózik... Ezt ismerte fel az evangélium elhívott hirdetője Pál is, amikor az 1 Kor. 2,11-ben megállapította: „Kicsoda tudja az emberek közül az ember dolgait, hanemha az embernek lelke, amely őbenne van?”. Már a zsolttáros is tudta: „Minden ember hazug” (116,11/a). Zwinglinak az volt a véleménye, hogy „ember az embert nem ismerheti meg. Ugyanis oly' arcátlanul hazudozik, oly' mértékben színtel és képmutatósodik, hogy mikor azt

hiszed, végre megragadnod valamelyik oldalát, akkor máris a másik oldaláról mutatkozik meg”. Így tehát, mivel az ember nem képes igazán embertársát megismerni, s csak kevesen, szinte senki sem képes önismeretre eljutni, Zwingli úgy vélte: „Istenről, az ember Teremtőjétől kell elkérnünk az emberismeretet, miként az istenismeretet is. – Csakhogy az istenismeret elzárult értelmünk elől, mert ez túl tompa és esendő Istennek minden értelmet felülmúló dicsőségéhez és világosságához. De ugyanígy elzárult előlünk az ember igazi ismerete is, mert az túl leleményes és gyors a hazugságban és a képmutatásban.” – Így hát mind az igazi istenismeret, mind az igazi emberismeret a könyörületes Isten ajándéka, amit újra és újra Tőle kell kérni. Ma is és mindig. Jó erre komolyan figyelnünk!

B. L.

„Legyen ez a hét életünk olyan fordulópontja, hogy akinek még nincs személyes kapcsolata Jézus Krisztussal, az döntson mellette, aki már döntött, az tegyen bizonyosságot hitéről” – mondta megnyitó beszédében Balla Tibor főtitkár a Magyar Református Presbiteri Szövetség szeptember 27.–október 3. között Tahiban megtartott nemzetközi konferenciáján.

Ézs. 48,6 alapján: „mostantól fogva újakat tudatok veled” – volt a bevezető gondolat, mely az Ap. Csel. 10,33. versével zárult: „és te jól tetted, hogy eljöttél”.

Istentől gazdagon megáldott alkalom volt a hét, melynek megtartást az előző évben, hasonló konferencián résztvevők is kérték. Sajnálatos módon a határainkon túl élő testvéreink közül csak a Felvidéken és Erdélyben élő gyülekezetek küldték el képviselőiket. Beszámolóikból örömmel értesültünk, hogy náluk is munkálkodik az Úr lelke, segítségével szép eredményekről szóltak.

A konferencia minden programpontra maradandó emléket hagyott a résztvevőkben, engem különösen kettő, a minden napon végigvonuló sorozat ragadott meg. Ezek: a Pásztor Gyula nagytiszteletű úr által tartott esti evangélizációk: az „Életútról”, és a TV-sorozat: „Hiszek egy Istenben”, a Hitvallásunkról készített video-film levetítése és megbeszélése voltak.

Az „Életút” címszavai voltak:

1.) *Az eltévesztett út:* „Mindnyájan, mint juhok eltévedtünk”. Utas vagyok a világban – az útra nem lehet születni, arra rátérni kell!

2.) *Útkeresés:* A Zsolt. 25,10. alapján: „Az Úrnak minden útja kegyelem és hűség azoknak, kik szövetségét megtartják”. És a Jer. 6,16.: „Álljatok az utakra és kérezősködjétek a régi ösvények felől”.

3.) *Menjétek be a szoros kapu:* A kétféle életút: a szoros kapu és a keskeny út az életre visz!

4.) *Isten országába vezető út:* János 14,6.: „Senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam”. Kevesen vannak, akik elindulnak, még kevesebben, akik célhoz érnek.

5.) *Készítsétek az Úrnak Újtát!* Ézs. 40,3.: „A pusztában készítsétek az Úrnak útját...” A pusztában csend van, kimegyünk a világ zajából. Minden völgy fölemelkedjék; a nyomorúságok, elkeseredés, aggodás, tépelődés völgye. Közeledjétek Istenhez, és közeledni fog hozzátok! Nekünk kell kezdeményezőnek lenni.

KONFERENCIÁNK VISSZHANGJA

A szomorú negyven év elteltével – életem alkonyán – sok-sok örömben volt részem ezen a konferencián. Imádkozó szívű, Krisztusban élő, drága testvéreink előadásait, bizonyosságtételeit hallhattam. Kincset kaptam, amit a rozsda nem lep be, a tolvaj nem visz el. Köszönöm, Uram Jézus!

Rácz Ferencé

6.) *Az utolsó út:* az a kérdés, mi lesz a lelkünkkel. A halál nem pont, hanem kettőspont, utána van a folytatás, de nem mindenkinek egyfórmán. Csak annak csendes álom a halál, aki a hitben hal meg. Az élet nem valami, hanem valaki: Jézus Krisztus.

A „Hitvallásunkról” készített video-sorozat középiskolás diákok számára, részvételükkel (a Kunszentmiklósi Református Gimnázium tanulói) és felnőttek bevonásával készült katechetikai sorozat. A 13x8 perces sorozatban – a csekély időalap minél jobb kihasználásával – egyházi ének, zeneszám, vers, bizonyosságtétel, igemagyarázat, a diákok szívből jövő, keresetlen válaszai, imái bizonyítják a sorozat szükségességét és fontosságát. A sorozat szerkesztője, Ablonczy Zsolt nagytiszteletű úr, a Zsinati Iroda Missziói titkára tájékoztatása sze-

rint reménységünk van több, hasonló célú és témájú oktatófilm készítésére. „Jártatlan úton” kellett járniuk a sorozat készítésénél, a régóta várt belmissziói úton. Ez a misszió eljutott készítés közben a TV – egyébként a hitélettel igen távollévő dolgozóikhoz is. Az egyes részeket követő megbeszéléseken kitűnt, hogy a hitéletünk egyes tételeire feltett kérdésekre nem is olyan egyszerű a válasz.

A Hitvallásban benn van minden, amit Istenről mondani akarunk, ha ez nem elég, ott a Biblia, ezenfelül a Heidelbergi Káté!

A délelőtti igetanulmányok különös nyomatékkal szóltak a jelenlévő presbiterekhez, lelki megújulásuk és megerősödésük elősegítésére. Így

Németh Tamás lelkipásztor az 1. Tím. 2-ből: „Tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberért, minden méltóságban lévőkért”. Ez a felhívás a gyülekezet minden tagjához szól: mindig, mindenkiért kell könyörögni. Az imádságban jót s jól kérjünk. Az imádságban legyen állhatatosság!

Fónagy Miklós esperes a hitünk megvallásáról tartotta a Máté 16,15–16. alapján: „Ti pedig kinek mondotok engem?” A hitnél három dolgot kell végiggondolni: bizalom, megismerés, vallomás. A totális csődben dőbben az ember nyomorúságaira és bízza magát Óreá. Ekkor érti meg, hogy csak felfelé van remény. A megismerés: Istent emberi logikával soha sem lehet megismerhetővé tenni. Kitágul értelmem, a látszólag változik meg. A megtérés a gondolkodásnak, szemléletnek megváltozását jelenti: nem én, hanem Ő. Hiteles hitvallás kell!

Ugyancsak Fónagy esperes úr: a Lukács 1,37. szerint: „Mert Istennél sem lehetetlen” és a János 18,37–38. alapján: „Én azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról” igék alapján tett bizonyosságot az Ige testté létezéséről. A Szentlélek közvetlen munkája a Teremtés: Isten lelke találkozott a Föld porával. Jézus Krisztusban a lélek uralma alá került a test. Jézus Krisztus szenvedését a rendeltetését be nem töl-

tő, küldetését nem vállaló Egyház okozza.

Szélne Sebor Lilla lelkész: a Kol. 3.16.: „A Krisztusnak beszéde lakozzék bennetek gazdagon” = a Krisztus beszéde legyen magatartásformánk is! A nyelv: áldás és átok is lehet. Családdá válhat a gyülekezet és gyülekezetté a család, ahol a Krisztus beszéde lesz a mérvadó, ahol Őt engedjük családfőnek.

Dr. Erdélyi Judit főorvos: Lázár feltámasztásának történetével, a halál kérdéseivel foglalkozott. A mi világunkban a halál: „tabu” kérdéssé vált. Nekünk van erre megnyugtató válaszunk a Bibliában. A János 11.25. szerint: „Élni vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is él”. A Biblia szerinti sorrend: halál, feltámadás, élet. Két csoport van a Földön: akiknek van reménye a feltámadásra, és akinek nincs.

Az előadások sok tanulsággal szolgáltak, követésre méltó példát adtak. Közülük

Dr. Wim Veboom professzor Hirdeni lelkész a „Presbiter képzés Hollandiában” c. előadásában részletesen ismertette a holland, tőlünk sokban eltérő gyakorlatot, amelyben sok követésre méltó jelenség van. „Kiváltságos dolog, hogy Isten bennünket e szolgálatra méltat. Ez az egyedüli szolgálat, melyet egyedül a Kereszt árnyékában lehet végezni, életedben meggazdagító áldást jelent. Összeköt másokkal, a nyájhoz tartozónak jelent.”

Dr. Szűcs Ferenc professzor „A presbiter hite és erkölse” c. előadásában kifejtette, hogy sem hite, sem erkölse nem lehet más, mint amiben Isten kijelentette magát. Csak igaz hite és igaz erkölse lehet. A hit hallásból van, az Ige által. Az Ige nem hallásból, hanem személyesen szólít meg = „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus”.

Erkölc területén: keresztyén ember számára nincs külön hit és külön erkölcs. A hit gyűjtő fogalom, sokat takar: indulat, önuralom, állhatatosság, kegyesség, testvéri és mindenki iránti szeretet.

Dr. Kovács Bálint ny. lelkipásztor „Népfőiskolai Kollégium feladatai” között ismertette azt, ami ezzel kapcsolatban volt, van, és amit meg kellene tennünk. Az Egyház feladatai közé tartozik a tanítói munka is – tanulni, tanítani az Egyház történetét, erkölcsi kérdéseket. A volt népfőiskolások ma sok gyülekezetben a presbitériumok erős támaszai.

Csorba László lelkipásztor „A presbiter kapcsolata a lelkéssel” az Ap. Csel. 20.28. alapján határozta meg a presbiter feladatát: „Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra”. A presbiternek Krisztussal kell tisztáznia önmagát. Problémánk az Úr

KONFERENCIÁNK VISSZHANGJA

„Egyházi konferencián először vagyok, s örömmel tapasztaltam a közösség nyitottságát, elfogadó szeretetét, a bizonyosátevők krisztusi lelkületét. Sokkal többet kaptam, mint amennyit vártam, mert hitem mélyült, ismereteim gazdagodtak, sok homályos kérdésre, problémámra fény derült”.

Demeter Katalin

ral kapcsolatban van, a Krisztussal való kapcsolatunk rendezése után lehet a lelkéssel rendezni kapcsolatunkat. A kapcsolat lehet: lelki és testvér, lehet imádkozó kapcsolat. A presbiter *szolgatársa* a lelkésznek. Közösségben kapják az áldást. A presbiterek nagy része *nem hívő* emberekből áll – meg kellene újulni! A Kol. 4.17. szerint: „Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Úrban, hogy azt betöltsed!”

Szabó Dániel főgondnok „A keresztyén tolerancia” c. előadásának keretében rámutatott a napjainkban alacsony – mondhatni mélypontra lévő – tolerancia tarthatatlan helyzetére. A Jel. 13.10. szerint: „Itt van a szentek békeségtűrése és hite” = a világ egyensúlyát tartja. Igei gyökereink: *veünk* hogyan bánik az Úr. Fil. 3.: „amiben pedig másképp láttok, Isten azt is ki fogja jelenteni”.

Az esti evangélizációk után bemutatottak határainkon túl élő testvéreink: Szlovákia két gyülekezetéből, erdélyi négy gyülekezetéből. Az Úrnak adjunk hálát jótéteményeiért és megtartó kegyelméért, amellyel testvéreinket és egyházaikat hordozza! Erdélyi testvéreink valamennyi gyülekezetünk számára küldték testvéri köszöntésüket.

Örömmel szolgált, hogy *Dr. Hegedűs Lóránt* püspök is felkereste konferenciánkat, igemagyarázattal szolgált és örömhíreket közölt: a Nagyvárad Oktatási Központ megnyitására érkezett és bejelentette a Károly Egyetem közeli megnyitását.

Békefi Lajos lelkipásztor a „Presbiter” felelős szerkesztője elmondta: imádsággal készítik a lapot, kérte, hogy hordozzuk mi is imádságunkban és segítsük írásainkkal még tartalmasabbá tenni. Az lenne jó, ha egy egész országnyi presbitérium szerkesztené és érezné magáénak. Kérdőíveket osztott szét a jövő konferenciájának anyagához.

Vasárnap a konferencia istentisztelettel és Úrvaecorával zárult.

Hála az Úrnak, hogy engedte meghaladni hívó szavát és megtapasztalni végtelen kegyelmét a konferencián. Egymás hitéből gazdagodtunk, erősödöttünk, a szó nemes értelmében vett testvéri közösségben. Megbizonyosodhattunk valamennyien, hogy az Úr velünk van, hordozza Egyházunkat és ad munkásokat az Ő aratásába. Magam külön is megköszönöm megtartó kegyelmét, mellyel elhozott erre a konferenciára, ahol megtaláltam a Krisztushoz vezető utat.

Kecskemét, 1993. október

Pál Jenő

A Magyar Cserkészcsapatok Szövetségéről (III.)

Végezetül vizsgáljuk meg Karácsony Sándor két külön kategóriáját („lélek alatti közérzet” és „lélek feletti hit”, melyeket röviden a „jog” és „vallás” szavakkal is jelöl): volt-e és van-e ezeknek megfelelő ifjúsági egyesület? Már a kezdetektől fogva ismert volt kollégiumainkban a „jog” kategóriájának megfelelő diákkormányzat. Ez öröködött a diákság „közérzetének” javításán, a lakásviszonyok, az étkeztetés megfelelő rendjén. Ma is sokat beszélnek a diákkormányzatról, helyenként olyasféle egybefogó szerepet szán nekik, amilyen az elmúlt évtizedek totális államában az egységes ifjúsági szervezetnek volt. Szerintem azonban az ifjúság szociális kérdéseivel, „érdekvédelmével” foglalkozó diáktömörülés legfeljebb olyan helyet foglalhat el a tanórákon kívüli diáktevékenységben, mint bármely másik a fentebb tárgyalt ifjúsági egyesüle-

tek közül. Az is világos viszont, hogy az önképzőkör, az énekkar vagy a színjátszó egyesület éppúgy nem vállalhatja a szociális és egyéb „közérzeti” kérdések gondjait, mint pl. a sportkör: nem erre a feladatra szerveződtek. Ha tehát valóban léteznek ilyen érdekvédelmi feladatok, amelyeket az ifjúság maga kíván megoldani, akkor szükség van ilyen egyesület-típusra is. A cserkészlet is legfeljebb részfeladatokat vállalhat ezen a téren, ha az „ahol tud, segít” törvényt komolyan veszi. (Vállalkozhat pl. egy iskolai vagy üzemi cserkészcsapat a tízórai csomagok széthordására, ha ilyesmi van náluk, vagy megszervezheti az elsősegélynyújtást.)

Ebbe a kategóriába tartoznának a korszerű többpárti demokráciában a különböző politikai egyesületek is. Véleményem szerint azonban ezeknek a szervezése korai még a serdülők között: a serdülő ifjúság inkább önképzőkör keretben ismerkedjék a társadalmi-politikai kérdésekkel, de ne kötelezze még el magát egyik vagy másik párt mellett. Ráér arra az érettségi után, főiskolás, egyetemista korban. (A totális diktatúrára volt jellemző, hogy érett ítélőképesség nélküli fiatalokat betanított szajkó módra fújni az egyedül lehetséges pártprogramot, s az áldozatok később egy életen keresztül szégyelheték túl korai

„pártosodásukat”.) De a társadalmi kérdésekben feltétlenül szerezzon jártasságot a serdülő korosztály is, akár az önképzőkörben, akár a falvakat, városokat nyitott szemmel járó cserkészcsapatban (regőscserkészlet), akár mint több helyen vendégszereplő sportkört versenyző, vagy zenekari, énekari tag stb.

A diákkormányzathoz hasonlóan nagy múltra tekintenek vissza ötödik kategóriánknak megfelelően a hitélet elmélyítését szolgáló *hitbuzgalmi egyesületek* más felekezeti iskolákban éppúgy, mint református kollégiumainkban, iskoláinkban. Az eddigiekből világos, hogy a cserkészlet nem azonos velük (mint egyes buzgó, főleg katolikus cserkészvezetők gondolják), nem is helyettesítheti őket. Megvan a hitbuzgalmi egyesületeknek a maguk külön szerepe a vázolt elméleti megfontolások alapján is, de megvolt régi iskoláinkban is. Sohasem tévesztettük össze az SDG-kört az önképzőkörrel vagy a cserkészcsapattal, még kevésbé a sportkörrel. Még akkor sem, ha diákként mindegyikben szívesen részt vettünk.

(Folytatjuk)

Dr. Bodolay Géza

MÍGLEN

Bármennyire értékes a földi jó, Isten mégis óv, hogy bele ne szeressek s Igéjében figyelmeztet, hogy földi javaimnak nem tulajdonosa vagyok, hanem *ingyenbérletje*, kegyelem alapján. A bérlet is csak visszavonásig az enyém, terminusát én nem tudom, a kegyelem azt is lepecsételt levélben őrzi. Gazdálkodom, ventekozom, a földdel való bújldódom közben imádkozni tanulok, *míglén*... *míglén* visszatérek a földbe...

Akármit mutat a telekkönyv, nincs másom, csak egy fa törzsből négy szál deszka, az az enyém! Ha ugyan a halott fontosnak tartja, hogy óvé a koporsó...

Lehet, hogy már láttam is azt a fát! Hogy megfájdulna a szívem, ha egyszer valaki elvezetne ahhoz a fához, vagy egy deszkakereskedésbe s megmutatná: ebből lesz a koporsóm.

Testvér, ezután ne vesszünk össze pénzen, béren, örökségen. Se nem a tied, se nem az enyém. Mi csak jövevények vagyunk.

A rákosi temetőben izmos férfiak ásnak kétméteres gödröket, nem fontos, hogy kinek, de állandóan készenlétben kell tartani huszat, harmincat, mert állandóan jönnek csónes új lakók. Meg ne kérdezd: kié lesz ez? Nem lehet tudni, rettentő feleletet kaphatsz.

Sétálsz a parcellák között ... kerül ki a sírkövek tekintetét. Nem látod? Máriaanyósolygással rád néznek, megszólítanak:

– Hát még visszamégy?

Tojánban, a Sárközben művészelkű, szép magyar nép lakik. Decs községben lányos házaknál láttam egy-egy külön szekrényt. Abban halmozzák föl a hajadonok a maguk kezével szőtt művészi szép kelengyét. Nem teljes addig a decsi leány kelengyéje s nem teheti föl addig a menyasszonyi fitylát, amíg a szekrényben külön szalaggal átkötve nem áll készen a *halotti inge*. Mikor a decsi menyasszony a kelengyét rendezgeti, állandóan a keze ügyében van egy ünnepi darab s egy komor, kikerülhetetlen határidőt tart nyilván.

Ahogy a decsi hajadon szekrényében ott van a halotti ing, úgy legyen ott minden kincsünk fölött egy megállító gondolat, mely ezzel a szóval kezdődik: „*Míglén*”... Az üzletember írja föl a pénztári naplója kezdőlapjára, a gazda véssesse föl a földje végén a mesgyekőre, a tőkés a páncélszekrény homlokára: „*Míglén*”.

Míglén... Azt jelenti ez a szó, hogy egyszer fölmondanak nekem s számot kell adnom sáfárságomról. A számadás órájában megjelennek a könnyek, amiket fakasztottam s a könnyek, amiket a magam kenyerével föliltattam.

Fiers Elek

Épül a „Hálaadás temploma” Kispesten

A Kispest Rózsa-téri Gyülekezet 1944-ben, tökéletesen alkalmatlan időben kezdett el élni és lélegezni. Amikor Budapesten is elkezdődtek a bombázások.

Isten elvégezte, hogy két év múlva megalakulhatott a presbitérium, lelkészi díjlevél is lett. Voltak bőven nehézségek! A gyülekezetnek nem volt semmije: egy állami iskola (a Rózsa téren – innen a nevünk is) adta szívesen a helyiségeit. A Rózsa tér megszűnt, az iskola nem tudta sokáig biztosítani a helyiséget.

Isten újabb különös vezetése folytán mégis megvehettünk egy házat, teli lakókkal, kiket később a tanácsai vezetők (!) pártfogásával sikerült más otthonhoz juttatni: így az első esztendőben a templom fokozatosan, helyiségről-helyiségre alakult ki 3 db szoba-konyhás lakás és egy üzlet helyén. Ahogyan haladt a falak bontása, úgy ürültek meg még 1947-ben is a helyiségek. Isten rendelése volt ez. Építési anyagot sem lehetett kapni abban az időben, mégis elkészült a templom: csodák történtek velünk, amiket álmodni sem mertünk.

A csodák folytatódhatnak: Az 1947 végére elkészült szerény templomot az Isten áldása kísérte. Eszköz lett az Ő kezében az evangélizációs szolgálatokban, abban, hogy Isten áldásaként megtérések, újjászületések történtek itt. A gyülekezet mindmáig ennek az ébredésnek gyümölcséből él. Rendkívüli csapatmunka folyt, folyik: a hitre jutott életűeket, a Jézus Krisztusra figyelőket az Úr szolgálatba állította, magától értetődően jöttek a gyermekszolgálatba, ifjúsági szolgálatba és a legkülönfélébb munkaterületekre az emberek, akik így munkatársakká lettek. (Kivonatos idézet *Ablonci Dániel: A keresztyén által gyógyul a világ c. könyvéből*)

Ez az immár 50 éve elindult munka minden nehézség ellenére sem szűnt meg az elmúlt Rákosi-Kádár éra alatt sem. Budapest egyik legkisebb gyülekezte kinötte az építészeti kereteket. Égető szükségévé vált templomunk befogadó képességének növelése, az istentisztelettel párhuzamos gyermekalkalmak elhelyezésének megoldása (a szülők együtt

jönnek vasárnaponként gyermekeikkel az istentiszteletre, és korosztályonként külön-külön vannak számukra igei alkalmak a gyülekezeti tagok szolgálatával), a lelkészlakás korszerű kialakítása. Teret követeltek az egyidőben lévő ifjúsági alkalmak, és a hitoktatás is. *Urunk mai, ámulatba ejtő, hálaadásra készítő csodái ezek!* Szükségben voltunk, vagyunk, de ez a szükség hálára kötelez. Ez a hála és szükség érielte a presbitériumban, a gyülekezetben és lelkészsünkben az új templom bővítésének gondolatát.

A tervezés során kiderült: a régi épület alapja, falai nem viselik el a bővítéssel járó többlet terhelést. Bontani kell. Nehéz volt megválni az oly sok isteni csodával megszentelt falaktól. Az Ige szavai azonban bátorítottak a régi lerombolására, s az új alapok letételére, s az új templom építésére... Most építünk. Eljűk át a régi csodákat: most se volt semmink, és már beépítettünk 28 milliót, egy évi távollét után az új egy részébe már beköltözhattünk. (A pince és a gyülekezeti terem készült el, a templomnak és a parókiának csak a falai állnak). Sok gyülekezeti tag jövedelme, nyugdíja tizedével áldoz, ismeretlen testvérek adakoznak hallatlan összegeket, gyermekek gyűjtik zsebpénzüket, 50 filléreiket: *az Úrnál nincs infláció.*

A gyülekezeti otthon terveit az itt folyó sokrétű munkának megfelelően készítettük el: a pincében nagyobb terem van a szeretetvendégségek részére, néhány raktár és a közösségi WC csoport is ide került. A földszinten 3 gyülekezeti terem (ezekben folyik majd az istentisztelettel párhuzamosan a

gyerekistentisztelet, korosztályok szerint), az iroda, az iratterjesztés kapott helyet, s az emeletre kerül a templomtér. További szintet a karzat képez. Itt lesz a csecsemő-kisgyerek megőrző. Itt a szülők együtt lehetnek gyermekeikkel, de a hangszigetelt ablakon át vizuálisan is részt vehetnek az istentiszteleten. Az ige hirdetést hangszóró közvetíti a helyiségbe.

Épül a templom, és épül a gyülekezet. Mindannyiunknak szól az Ige: *Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá.* (1Pt 2,5). Épül a templom és épül a gyülekezet minden tagja: *ti az Isten temploma vagytok, és az Isten lelke bennetek lakik* (1Kor 3,16). Ha nem épül az egyén és a közösség lelki háza, hiába épül a legesodálatosabb katedrális.

Nem könnyű a hívő szakembernek látni, ha fogytán az anyagiak, de jó újra és újra megtapasztalni Isten csodáit. Elkészült a fedés, és augusztus utolsó vasárnapján 18 hónappal a bontás megkezdése után felkerült a magyar református templomok jelképe, a betlehemi csillag is a toronyra. A csillag egykor mutatta az utat az újszülött Krisztus felé, hirdette, hogy született néktek Megtartó, s akik értették üzenetét, siettek Felé, vitték hálaáldozatukat az Isten szeretetének legnagyobb Csodájához. Templomunk csillaga minket is figyelmeztet: hálával áldozunk az Úrnak. Az átélt és annyiszor megtapasztalt bűnbocsánat és kegyelem, s a mai csodák erre indítanak.

Nagy Béla

*Kispest Rózsa-téri presbiter
a templom építész tervezője*

BULLINGER (1504–1575)

KÁLVIN (1509–1564)

BUCER (1491–1551)

REFORMÁTUS REFORMÁCIÓ

Megőriztük a Hitvallást s az Igét
századokon át, tisztán és híven.
De csak könyvekbe zárva!
– mert szívüktől
nyelve, szelleme már-már idegen.
Nem éljük, amit vallunk, (mint az ősök)
útunkban a Lélek már nem vezet.
Bár mindnyájunk közös célja a Béke,
de utána a Pénz s az Élvezet.

Üresedik a templom, nincs imádság
asztalnál, ágyban, üzemben, mezőn.
Isten népére nem ismerhet immár
bennünk a világ. Rosszul áll a pör:

vádjaikat szaporítja ellenünk sok
millió „Minőségi Ellenőr”.
Úszunk az árral, számunkra is sorra
ezrével nőnek az uborkafák,
s kapaszkodunk, mert nagy erővel vortz a
fösvény, úrhátnám kispolgáriság.

A múlthoz képest: hol van a minőség?
Hiába van papíron igazunk,
hiába mondjuk tisztán az Igét ha
a cáfolata sokszor mi vagyunk!

Bizony, bizny a „Semper reforman”
ideje jött el s elsősorban ránk!

Nem szekta, „izmus”, Róma most a kérdés:
bennünk lobbanjon újra fel a Láng.

a szent Láng, ami őseinkben égett,
mitől sok fásult szív tüzet fogott
s áldozva szolgálták a hazát s népet,
szerények, tiszták voltak, s holdogok.

Itt az idő, hogy a Lélek vezessen
s azt tegyük, mit az Úr ma ránk kívér:
nékünk kell újjászületnünk, úgy lesz csak
majd református reformáció!

Bödös János

Egyházközségek múltja – fénylő pillanatok

KOSD

Amint a királyi törvény megengedte, az eklézsia előjárói torony építésébe kezdtek. 1810. őszére elkészült a kőtorony. „Egyszerű, rövides, sudáralakra csináltatott, deszkázással, melyet azután bezsindelyeztek, s vörös színűre festettek. A csúcsra toronygomb készült. Az összes költség 3000 forintra rúgott. A toronyajtó fölé kőbe vésva a következő felírást tették:

A Sz. Há. Ia. Dits.

AMIKOR HAZÁNKOT EZER
VESZÉLY ÉRE,
FRANCZ GONOSZ ELLENSÉG
SARCZÁT RONTVA KÉRÉ,
HELYSÉGÜNKBEN TŰZ, JEG,
ÁRVIZ VESZÉLYT SZERZETT,
E TORONY KEZDETET
AZ EPÜLÉSBEN VETT.”

Az ácsolt haranglábat elbontották, a harangot a toronyba húzták, és mellette új harangot is öntettek. A temp-

lom előtti – még ma is meglévő – hársfákat Törincsi Mihály harangozó (1826–42.) ültette.

1825 nyarán Szánthó Jánost hívták meg a gyülekezet lelkészének. Kicsinek bizonyult a jelenlegi templom a 3-400, rendszeresen templomba járó személynek. A nagyobbítás a templom déli végén történt, Imre Istvánné kertjében 10 négyszögöl területen, vagyis a templom két öllel lett hosszabb az eredetihez képest. A munka 1842 őszén fejeződött be. December első vasárnapján „a már sokkal nagyobb, díszesebb formában lévő templomunk felszenteltetett vala ahhoz alkalmazott tanítással és imádsággal.” Középen állt a gróf Bethlen Rozália által ajándékozott, díjféből készült, Bethlen címerrel ellátott úrasztala.

Az 1848–49. évi szabadságharc idején, a váci csatában megsebesült Magyar Károly Damjanich-honvéd Kosdon halt meg 1849. április 4-én és „tisztelességgel eltemettetett.” (Sírjára

a presbitérium 1974-ben terméskő oszlopot állíttatott.)

Két alkalommal is nagy tűzvész pusztított a községben. 1844. június 8-án az első, 1856. október 12-én – éppen vasárnap – a második. Ekkor leégett a torony zsindelyete is, és a harangok is megsérültek. A sérült harangokat újra öntették. Felszentelésük 1857. március 15-én történt, ifj. Szánthó János lelkész ünnepi beszédével, a 106. zsoltár 47. verse alapján.

A két harangon lévő felirat ez:
„Készült a kosdi református egyház költségén 1857. évben, Szánthó János lelkész, Nagy Sámuel helység bírása, Lénárt András egyházközség gondnok idejében. Öntötte Schandt András Pesten.” A kórirat: „Ha tiszteletre hívjuk a te hívedet Úristen, hallgasd meg és védelmezd meg őket!”

Közli:

Nagy Lajos
gondnok

LEVELESLÁDÁNKBÓL

„Ne higgyük, hogy népünk apolitikus, amin azt értem: közömbös, a politikával nem törődő. Még hol vannak a választások, de már téma falvakban, utcán, boltban, egyszerű emberek, háziasszonyok között, s tőlem is megkérdezték: „Kire köll szavazni?”. Amin nyilván azt értették, kire érdemes, és bizony nem tudtam válaszolni. Hogy kire nem, azt tudtam. Se FIDESZ, se SZDSZ, se kommunisták, csakhogy akkor kire? Sokan emlékszünk még arra, hogy a 47-es választásokon a Barankovics-féle Katolikus Néppárt milyen meglepő győzelmet aratott. A plébánosok szépen, csendben a templomokban felkészítették a katolikus tömegeket – és bekerültek a Parlamentbe.

Nem tudna a Presbiteri Szövetség hasonló „puccsot” előkészíteni, szépen, csendben, s ha talán nem célszerű azt írásban megtenni, akkor a választást megelőző hetekben presbiteri konferenciákon tájolhatnának minket valamilyen irányba... Legyünk már egyszer okosak, ravaszok, találékonyak, jól szervezettek Isten és hazánk ügyéért!”

Egy asszonytestvér

A hívő ember és a politika

Holland–magyar tanácskozás

Napjaink politikai jelenségei sok hívő embert visszariasztanak attól, hogy abban bármilyen formában résztvegyen vagy azal közelebbi kapcsolatba kerüljön. Ugyanakkor felelősséget jelent Isten előtt, hogy szót emeljük a társadalomban tapasztalható negatív irányzatok, a társadalomban terjedő bűnök, tisztátalanságok vagy Isten akarata ellen ható folyamatok ellen. Hitünk szerint erre a magyar társadalomnak is szüksége van. Az egyházban élő, hívő emberek keresik az iránymutatást a társadalmat foglalkoztató kérdésekre, amihez jó dolog olyanokkal is beszélni erről, akik a saját társadalmuk fejlődésében – legalábbis időben – előttünk járnak.

Igy került sor a holland–magyar tanácskozásra idén először márciusban, majd most, szeptember 10–11-ikén a Ráday Kollégiumban. A hollandiai Államismereti Református Párt, amelynek képviselői a holland parlamentben is részt vesznek, elküldte képviselőit, hogy átadják tapasztalataikat a hívő emberek politikai állásfoglalása terén és közös véleménycserével segítsék egyházainkat az iránymutatásban.

A témákat egy holland és egy magyar előadás vezette be. A fenti témák előadói a következők voltak:

Környezetvédelem: Dr. J. T. van den Berg – Dr. Kiss Róbert; Egészségügy: Drs. J. Muider – Dr. Dizseri Tamás; Közgazdaság: Drs. F. W. van den Boef – Dr. Bod Péter Ákos; Igazságszolgáltatás: Dr. J. T. van den Berg – Dr. Katona Sándor; Mezőgazdaság: Dr. ir. G. van Dijk – Dr.

Kovács Péter; Közlekedés: ir. L. van der Waal – Siklós Csaba.

A tanácskozás a második napon munkacsoportokban folytatódott, ahol a holland vendégek a meghívott magyar református egyháztagnokkal együtt igyekeztek kialakítani a közös állásfoglalásokat.

Személyes tapasztalatom alapján az utóbbi, szeptemberi tanácskozás eredményeiről tudok beszámolni.

Igazságszolgáltatás

A keresztyén ember a felsőbbiség Isten által való rendelését vallja a Római levél 13. része alapján, azzal a figyelmeztetéssel együtt, hogy „Istennek kell inkább engedelmessé válni, mint az embereknek” (Csel 5,29). A törvénykezés helyes alapja az isteni igazságosság, bár ettől még Hollandia is eltért néhány kérdésben (abortusz, euthanázia, erkölcsi liberalizmus).

A személyiségi jog és a büntetőjog érvényesítéséhez erős, megbecsült és regionálisan szervezett rendőrség kell.

A bíráskodás javításához a bírák társadalmi rangjának visszaállítása és jobb börtönintézmények szükségesek.

Magyarországon az állam elhalásának marxista tanítása lefokozta a jogtudományt. A fordulat óta óriási feladatok nehezednek a jogalkotásra; míg 1983–87 között a Parlament évi 6–7 törvényt fogadott el, addig 1991–93 között évi 96–97 törvény került napirendre.

Az igazságszolgáltatás helyzete azt bizonyítja, hogy ahonnan kiszorul a bibliai tanítás, ott teret nyer a bűn. Ezért a Pres-

biteri Szövetség tervbevette ajánlások kidolgozását a jogalkotás területére, továbbá jövőre Kecskeméten megindul az egyházjogi képzés.

Mezőgazdaság

Egész Európának gondot okoz a mezőgazdaság. A termelés nő, az értékesítés egyre nehezebb. Az egyes államok saját mezőgazdaságuk támogatására kényszerülnek, ha meg akarják állítani az elszegényedést és az ágazat tönkremenetelét. Ez az egyik legfájóbb pont az Európai Közösség országainak az együttműködési programjában is. Sajnos, ezen a téren a gazdaság Nyugaton is elszakadt az etikától és csak technikai példát tudnak a nyugat-európai országok nyújtani számunkra.

Magyarországon a bajokat tetézte az átalakulás gyors üteme is. Az agrárértelmezés, amely nagyüzemi keretek között a térségben igen jó eredményeket tudott felmutatni, most félrehúzódik, a parasztság pedig világos célkitűzések és a hozzátartozó eszközök híján tanácstalan. Ezt súlyosbítja a szociális gondoskodás lehetőségeinek a beszűkülése is.

A munkacsoport a témakörben a mezőgazdasági piac megszervezését tartotta legfontosabbnak. Várható, hogy a nagy európai integrációs törekvés lefékeződik és a határok az elképzeltnél fontosabb szerepet fognak játszani a mezőgazdaságban is.

Lelkészeink egyik fontos feladata talán, hogy az élő reménységet táplálják az emberekben a jövőt illetően, mert eluralkodott a sötétlátás, a bezárkózás.

Szilágyi Sándor
presbiter

Nagyasszonyok a virágaik között

A patáki várkert – még jóval később az ő születése után is – mintha szentelt földjévé vált volna a nagy női lelkek kivirágzásának. Itt tölti házassága első boldog napjait Perényi Gáborné, *Guthi Országh Ilona*. Alig tizenöt éves bájos gyermek, mikor Patakra kerül a vár nagyasszonyának. Férje pompás épület-számnyal teszi tágasabbá a Bodrog-menti sziklafészeket. Csakhogy Perényi Gábort gyakran röpíti ki otthonából az ország gondja-baja. Ilonája ezalatt olvassa a Bibliát, istüpolja a szegényt. Neki nincs gyermeke és anyja lón sokáknak. Amerre könny csillan, ő azt letölti. Elmereng a Bodrog illanó hullámain, nézi a kigyúló csillagot, sétálgat a virágai között. Várja az éden boldogságával ifjú hatvesét. De annak a szívében meg kell osztózni a magyar hazával. Perényi huszonkét éves kora óta országos főkapitány. Fiatalon örli hona gondja, fiatalon dől korai pihenőre. Lázal indul a pozsonyi országgyűlésre. 1567 júniusában s holtan hozzák haza Patakra. Míg élt „szébb volt a reménység a haza földjén” – mondja sírverse, s hogy elment, feleségére nézve kevés öröme maradt az életnek. Nem is él ura után

többet, mint két tavaszt. 1569 május elsején, virágok nyílásakor hűnyja le szemét a várkert szomorú szép asszonya.

A patáki várkert lesz a legkedvesebb helye *Lorándy Zsuzsánának* is. Ez a csodálatos jellemű nő, a nagyasszonyok gyöngye I. Rákóczi Györggyel kötött házasságnál szébbet nem ismer a magyar történet. Nem hiába írja róla férje élete végén: „*Mitől fogva az Úr Isten összehozott bennünket, se szébbet, okosabbat, gazdagabbat s akármű dícséretre méltó személyt náladon kívül nem találtam.*” Harminckét évi hitvesi szövetségük szeplőtlen tükré a kölcsönös odaadásnak. Birtokuk egy millió hold. Gondjuk tenger. A férj nem elég, hogy maga többnyire a táborban él, a két növendékfiút is hamar kirébbenti az anyai fészekből.

Zsuzsána fejedelmesszony mégsem idegességgel, háborgással ostromolja édesurát, hanem inkább holtá napjait szent szelidséggel szolgál mindenben szerelmének. Isten imádása, emberszeretete mellett bőven marad hely

szívében a természetért való rajongásra. Utazásiban gyönyörűséggel figyeli a vidék szépségét. Beregben a széles, térségsíkság, máshol a hegyormi kilátás ragadja el. Ahol szállást vesz magának, fel kell virágoznia a kertnek. Szép kertje van gyulafehérvári házában. A csatorna vize gondosan öntözésre van vezetve.

1640. szeptemberében felkendezve írja férje: „Mind kis kertekben s mind nagyobbik kertekben édesem a virágok igen szépen vannak, noha már egyebütt a fölemilék nem szólnak, de a fölemiléd ma is megmutatja jóságát, mint tavaszkor szinte úgy szóló hajnalba.” Tehát még a természet menetébe is belesugárzik bensőséges szeretete és gondosan ápolt virágai, kedves madara, megállítják az őszt, hogy több ideje maradjon a viruló nyárnak...

Új kultúrát visz lenyűgöző szellemével Észak-nyugat-Magyarországra a *Zrínyi* Miklós leánya, *Kata*, Thurzó Perencné, a regényes Arvavár asszonya (1562.) Udvarházaik, nyaralóik köré mindenütt viruló kerteket varázsol. A szegények gyamolításával, virágok ápolásával enyhítik egyedülletét – törekvő ura távollétében – a szigetvári hős másik leánya *Zrínyi Dörice*, Baththyány Boldizsámé is, Szamolnok és Németújvár úrnője, aki (1570 körül) hőse után igen finom eszesnyét küld a táborba s viszont székfűveket kér tőle.

S óh mennyi vár, mennyi kert van még, melynek letűnt szépségeit nincs aki felújítsa. Ungvár százados tölgyei néha most is, mintha a szerelmes Hercsényi sőhajától rezdíténék meg lombjaikat. Szalánc, Nagysártos, Mako-vicza régi kertjeinek hova tűnt illata? Murány, emlékszel-e még a forró szívé Szécsi Mária-ödra, kinek mosolyára – mint Gyöngyösi írja – „fényesül az erdő árnyékos zöltsége...”?

Virágos nagyasszonyok lelke jár a várromok felett.

S a Tegnapról beszél a Holnap leányainak...

Hegyaljai Kiss Géza

(*Nagyasszonyok a magyar reformációban* c. könyvből, Bp., 1925.)

PÁLYÁZAT

EGYHÁZKÖZSÉGI SAJTÓTUDÓSÍTÓKAT

keresünk, lapunk külső munkatársaiként. Kérjük, 1-2 oldalas írását küldje be Szövetségünk címén Lapunknak (1092 Bp., Ráday u. 28.) példamutató presbiterokról, egyházközsége életéről, illetve közérdeklődésre számítható témákról.

A pályázók között értékes jutalmakat osztunk ki.

KÖNYVESPOLCRA

Dr. H. Jagersma: Izrael története

1. kötet: Az ószövetségi korban

2. kötet: Nagy Sándortól Bar Kochbaig.

Fordította: Czanik Péter

Ára: 400,- Ft

Dr. Jakob van Bruggen: Krisztus élete a földön. Ára 300,- Ft

Református presbiterok útmutatója. Ára: 50,- Ft

Dr. Gottfried Mehnert: Protestánsok a kereszténydemokráciában.

Fordította: Békefi Lajos

Ára: 190,- Ft

A könyvek megrendelhetők a Presbiteri Szövetség címén (1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel.: 218-0266).

A „Presbiter” című lap a Magyar Református Presbiteri Szövetség

hivatalos időszaki kiadványa.

Megjelenik évente hat alkalommal.

A szerkesztőbizottság tagjai:

dr. Bodolay Géza,

dr. Ritoók Zsigmond,

Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos,

Vándor Gyula, Füle Lajos

Feladás szerkesztő: Békefi Lajos

Feladás kiadó: Nagy Ferenc József

Szerkesztőség: Magyar Református

Presbiteri Szövetség Irodája,

1092 Budapest, Ráday u. 28.

Készült az AMEKO Kft.

nyomdájában. - 93/101.

Feladás vezető: Kovács Gábor

Egy példány ára: 20,- Ft.